

КРАЄЗНАВЧА МОЗАІКА

ПРИРОДООХОРОННІ ЗАХОДИ У СТОЛИЦІ ГЕТЬМАНЩИНИ У 18 СТ.

Під час роботи з ЦДІАК авторів цих рядків пощастило знайти цікаву чернетку універсалу гетьмана Данила Апостола глухівському сотникові Степану Уманцю* від 21 липня 1732 р.¹ У документі йдеться про організацію міської поліції у складі городничого та двох міщан, які разом з сержантом російського гарнізону Глухова повинні стежити за громадським порядком у місті. До їхніх обов'язків входило: слідкувати за чистотою, за тим, щоб солдати не зчиняли бійок у шинках, контролювати виконання правил пожежної безпеки. Окремо в універсалі підкреслювалося, що під час виконання своїх обов'язків згадані службовці не мають права ображати громадян та брати хабарі.

Велика увага у документі надана природоохоронним заходам. У пункті першому серед завдань поліції зазначалося: «...в самому городі Глухові, як и на подмістю смотрит того с приліжанієм, чтоб по улицамъ и по глухимъ переулкамъ всякого гною и смітя и ніякой иншой нечистоти ні перед чимъ дворомъ и на дворі ни у кого отнюдь не было...».² Суворо заборонялося скидати гній і сміття у річку Єсмань. Порушників наказувалося арештовувати і карати «без всякой пощади».³

Суть природоохоронних заходів розкрита у першому пункті інструкції Генеральної військової канцелярії сержантові російського гарнізону міста Глухова: «... тот помет и навоз и всякую нечистоту вчистя отвозили б зараз в поле, а в близости города, так же и за мескими воротами около плотины и всего ставу в реку ничего не кидали, чтоб от того народу неучинилос какой вредъ, от чего Боже сохрани».⁴

Обидва документи красномовно свідчать про високий рівень природоохоронної свідомості наших предків та наявність у гетьманської влади волі для впровадження в життя відповідних заходів.

Владислав СТАФІЙЧУК

Джерела та література:

- 1 ЦДІАК. — Ф. 51 : Оп. 3 — Спр. 4097. — Арк. 4 — 5. Чернетка.
- 2 Там само.
- 3 Там само.
- 4 Там само. Арк. 2. Копія.

СТЕПАН НІС

6 травня 1999 року виповниться 170 років від дня народження С. Д. Носа

Рідний край... Він для визначного українського етнографа і фольклориста, письменника, лікаря, знавця історії, людини революційних переконань Степана Даниловича Носа був джерелом фізичної і духовної снаги, поетичного натхнення. Незважаючи на те, що в житті йому так багато випало поневірянь, злигоднів, тюремних ув'язнень, переслідувань за те, що любив свій народ, свою мову. Тут ніби відтеплювалася його зболена, невпокоена душа.

Народився він в Понорах Талалаївського району в 1829 році. Цей куточок являв собою красиву цілком типову українську місцевість з високим степом, древніми курганами, крутими узвозами над річкою Ромен, густими лісами, перелісками і садами, в яких тулились Пасіки і хутори.

*George Gajecy. The Cossack Administration of the Hetmanate. — Cambridge, 1978, — p. 165.